

SMÅ MEDDELELSER

OMKRING ST. ST. BLICHER

I sit Otium nedskrev Toldinspektør i Aarhus FRANS DJØRUP BANG (1867–1940) en Del personalhistoriske Meddelelser vedrørende den Del af Slægten Bang, som han tilhørte. Da han var historisk interesseret udover Familierekredsen, gav han ogsaa nu og da i sit utrykte Manuskript Plads til Beretning om nogle Oplevelser, som hans Fader, Læge i Kirke Hvalsøe L. E. BANG (1826–98) og hans Farfader, Skovrider, senere Etatsraad JENS BANG (1786–1862) havde fortalt, og hvorom Mindet levede i Slægten. Skovrider Bang stod i et venskabeligt Forhold til St. St. Blicher, og de Smaatræk, som han berettede om Samværet med den jyske Digter, bør ikke gaa tabt for Eftertiden.

Jeg takker Toldinspektør Bangs Datter, Provisor Frk. HARRIET BANG, for Afbenyttelsen af Manuskriptet, hvori Meddelelserne om Blicher er spredt. For at faa dem samlet har det været nødvendigt at tilføje nogle Forbindelsesord.

„I 1815 blev Jens Bang Skovrider paa Alheden. Hans Embedsbolig, Stendalgaard, laa i Vium Sogn, lige paa Grænsen af Thorning Sogn, en halv Mil fra Præstegaarden, hvor St. St. Blicher boede. De var jævnaldrende, og da Bang i sin Ungdom havde studeret Teologi, inden han blev Forstmand, førte ikke alene Teologien, men navnlig Interessen for Jagt og Friluftsliv dem sammen. Dertil kom, at Jens Bang var meget musikalsk; han komponerede bl. a. Melodien til Blichers Forstmandssang „Lunt min lille Bolig staar“ (trykt i Diana, 1836). En tidlig Søndagmorgen fik Blicher Besøg af Skovrideren, der kom kørende op foran Præstegaardens Hovedindgang sammen med sin Svoger. Begge Herrer var ivrige Jægere, og de havde flere Gange sammen med Blicher fulgt „Dianas lokkende Røst“ ude fra den ubegrænsede Jagtmark i Alheden. Da Blicher viste sig i Døren, spurgte Skovrider Bang, om Pastoren vilde med paa Jagt. Det vilde han gerne – men han skulde først have en Prædiken afleveret. Det var jo Søndag. Om de Herrer vilde vente saalænge? Jo, det vilde de nok, men helst i Kirken for at høre Prædikenen. „Nej, nej“, afværgede Blicher; „det var ikke værd. Det var en gammel Prædiken, som han kunde bruge ved denne Lejlighed“. Men Jens Bang lod sig ikke rokke, og Enden blev, at de fulgte med, medens Hesten blev spændt fra og sat i Stald saa længe.

Da Blicher havde prædikeret en Stund, begyndte Bønderkonerne at græde, men inden tyve Minutter var gaaet, havde han sagt Amen og forladt Kirken sammen med Gæsterne, idet han overlod Degnen at besøge Resten af Guds-

tjenesten. Man kommer til at tænke paa Biskop Paludan-Müllers Ord i Visitatsprotokollen for Spentrup Sogn: „Præsten (St. St. Blicher) synes kun at interessere sig for Jagt og Noveller”. Den lille Episode giver et træfsikkert Billede af Blichers Forhold til sin gejstlige Virksomhed og stemmer med, hvad de Randlev Bønder sagde: „Han gjorde nogle bitte Prædikener, men de var go'e”. Faa havde Forstaaelse af hans digteriske Begavelse. Da Christian VIII i 1840 var paa sin Tiltrædelsesrejse, indbød den litterært interesserede Monark ikke Blicher til Taflet paa Stendalgaard, men lod ham staa udenfor i Mørket, hvor han sammen med Almuen hørte en Sang, han selv havde skrevet i Anledning af Kongebesøget.

Fru Blicher var vanskelig og hensynsløs mod sin „stakkels Mand”, som Bang kaldte ham, og hun kunde ogsaa være ubehagelig og lunefuld mod hans Gæster. De havde en, efter Datidens Forhold, ualmindelig smukt møbleret „Sal”, men hun tillod ikke andre at komme ind i den, ikke engang da der var Afskedsgilde i Anledning af Afrejsen fra Spentrup. Derimod saa Folk hende ved enkelte Lejligheder iføre sig sit fineste Puds og gaa op i Salen, hvor hun indtog maleriske Stillinger og dansede foran de store Spejle. Der kunde godt komme en Kurre paa Traaden i Forholdet mellem Jens Bang og Blicher. Da hans ældste Søn Peder Daniel var blevet teologisk Kandidat med non, fik Familien Bang ham i 1833 til Huslærer; han var en brav Mand, men saa dvask af Væsen, at Bang bad Nabopræsten holde Eksamen over Børnene; desværre var Resultatet saa daarligt, at Kandidat Blicher blev sagt op, hvilket hans Fader tog Bang ilde op.

Den sidste Gang, Skovrider Bangs Søn, den senere Læge i Hvalsøe, saa St. St. Blicher, var i Sommerferien 1846 eller 47; da kom han paa sin Fod fra Vium til Stendalgaard; herfra vilde han til København og videre til Laaland (rimeligvis til Grev Knuth), hvor han „haabede at faa Midler til en Rejse til England for at opsøge en Egn, hvor der skulde tales et Sprog saa ejendommeligt, at en Indfødt og en Ravjydsk kunde forstaa hinanden”. Han mødte i en meget pæn sort Dragt og den karakteristiske storskyggede Kasket paa Hovedet, en Paraply i Haanden og en Krave i Lommen; voilà tout. To Dage senere skulde Student Bang tilbage til København, og Blicher blev meget glad, fordi han med ham kunde komme billigt til Aarhus. Vognen kørte dem til Ans Kro, hvor Student Bang havde sat sine Kammerater fra Viborg Stævne, og hvor de i Forening lejede en Extra-Postvogn til Aarhus. Blicher betalte redelig sin Part, men han var jo ikke ekviperet til Natkørsel; heldigvis havde den unge Bang foruden sin Overfrakke en Rejsekappe, som han overlod den gamle Mand, der alligevel frøs meget i den raakolde Nat. I det Par Dage, de var sammen, viste Blicher sig som en yderst elskværdig, fordringsløs og hensynstagende Mand, der fortalte meget underholdende”.

Angaaende Blicher og Teatret benytter jeg Lejligheden til at henvise til de Oplysninger, der findes i Tidsskriftet Teatret XIII. Aarg., 95, og som ikke er blevet citeret efter Fortjeneste. Forskere har aabenbart ikke ventet at finde Stof

dér. Den Skuespiller, som Blicher følte sig mest tiltalt af, var Patrioten H. C. KNUDSEN, hvis Komik, isprængt Lyrik, han vurderede højt. I et Digt fra 1840 (trykt i Randers Amtsavis 24/2) skrev han:

„Mon spiller *Han* iaften? Svartes Ja!
Ah! hvilken Sjou der om Billetter blev
Med Skub og Støj man dem fra Hullet rev”.

(Jfr. Skuespiller og Patriot, 1925, 122).

ROBERT NEHENDAM

UDDRAG AF NYKØBING F.' KIRKEBOG 1689-91

I en afhandling i Personalhist. Tidsskr. 7. R. II, 325, har afdøde hofjægermester C. E. A. SCHØLLER i en note anført, at et uddrag af Nykøbing F.' kirkebog for årene 1689-91 findes i en pakke i Rentekammeret (vgl. resolutioner juli-december 1693 nr. 24). Umiddelbart synes det forbavsende, at et kirkebogsuddrag skulde findes blandt rentekammerets akter. Årsagen hertil er da også ret kurios.

Konsumtionsforpagter HANS EHLERS afstår 1688 forpagtningen, som han har haft for en årlig afgift på 1350 rdl. Ved den påfølgende auktion byder borgmester JACOB MATZEN noget letsindigt afgiften op i ikke mindre end 2505 rdl. årlig. Mulig i et forsøg på at rette sin vistnok vaklende økonomi op. Nogen gevinst for ham blev det imidlertid næppe; ihvertfald var hans bo insolvent, da han døde 26. okt. 1691. Hans to kautionister, postmester BORCHARD ROSENFELDT og hospitalsforstander NIELS PEDERSEN var derfor ikke videre glade for situationen. Som et forsøg på at redde deres penge, ansøger de derfor i 1693 rentekammeret om et afslag i afgiften på 176 rdl. 3 fl 11 β . Begrundelsen for dette andragende er dels at afgiften er meget højere end for byer af tilsvarende størrelse, dels at Nykøbing slot og dets betjente er afgiftsfri, og endelig at så stor en del af „de bedste borgere“ er døde i de sidste tre år, hvorved consumptionen er aftaget betydeligt. Til støtte for den sidste påstand vedlægger de et dokument: „En rigtig udskrift af Nykøbing kirkebog på de, som af borgerskabet i trede næst afvigte åringer ved døden er afgangne“, underskrevet 5. april 1693 af sognepræsten GREGERS ZIMMER.

Rentekammeret henholder sig til at det er borgmester Jacob Matzens egen skyld at han har budt så meget, men henstiller dog til kongen, at afgiften bliver nedsat med det halve af det ønskede beløb.

Da Nykøbing kirkebog først er bevaret fra 1705 og skifteprotokollen fra 1693, må det skønnes, at udskriften er så vigtig, at den bør offentliggøres i sin helhed.

1689 18. jan. Hans Ibsens hustru.

31. jan. Velbyrdig frue staldmesterinde Christiane Elisabeth v. Brandt.

31. jan. Jørgen Andersen Møllers hustru.